

14.11.2016

Kaj/4

§ 1000

V 30.11.2016, Valtuutettu Jarmo Niemisen aloite kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta Helsinkiin

HEL 2016-006233 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Laura Rissasen ehdotuksesta.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Anni Sinnemäki

Lisätiedot

Anna Villeneuve, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 36045
anna.villeneuve(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättää katsoa valtuutettu Jarmo Niemisen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Jarmo Nieminen ja 53 muuta valtuutettua esittävät aloitteen, että kaupunki käynnistää valmistelut kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta Helsinkiin siten, että periaatepäätös puiston perustamisesta tehdään joulukuussa 2017, jolloin päätös liitettäisiin osaksi Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhluvuoden ohjelmaa.

Kaupunginvaltuuston työjärjestyksen 22 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää valtuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Kaupunginhallitus viittaa saatuihin lausuntoihin ja toteaa, että kaupunginvaltuuston 26.10.2016 hyväksymässä yleiskaavassa viherverkosto, kaupunkiluonto, kulttuuriympäristöt ja merellisyys on nähty Helsingin tärkeiksi vetovoimatekijöiksi, joiden jatkuvuus on kaavamääräyksissä

turvattu. Yleiskaavan toteuttamishjelmaan ja alueiden jatkosuunniteluun liittyen on jatkettu Helsingin viher- ja virkistysverkoston kehittämisuunnitelman (VISTRA II) laatimista. Kaupunkisuunnittelulautakunta päätti 8.11.2016 viher- ja virkistysverkoston kehittämisen periaatteista, joita käytetään suunnittelun lähtökohtina viher- ja virkistysverkostoon vaikuttavissa hankkeissa.

Kansallisen kaupunkipuiston perustamista on esitetty useita kertoja, mutta sen perustamista ei ole pidetty tarpeellisena. Kaupunginvaltuusto käsitteli 25.4.2012 (95 §) kunnan asukkaan aloitetta, jossa esitettiin, että Helsinkiin perustettaisiin kansallinen kaupunkipuisto, johon liitettäisiin paitsi laajoja viheralueita, puistoja ja saaristoa, myös useita kaupungin kulttuurihistoriallisesti arvokkaita alueita, kuten siirtolapuutarhoja ja kesämaja-alueita sekä puukaupunginosia. Kaupunginvaltuuston näkemys oli tuolloin, että Helsingipuisto täyttää luonnon- ja rakennetun ympäristön arvojensa puolesta kansallisen kaupunkipuiston kriteerit. Helsingipuistolle ei nähty tarvetta hakea ministeriöltä kansallisen kaupunkipuiston statusta, sillä sen arvojen säilymisen koettiin olevan turvattua kaupungin omilla, mm. kaavoituksen, keinoilla.

Kansallista kaupunkipuistoa koskeneen aloitteen allekirjoitti 54 valtuutettua. Lausunnot saatiin kuudelta eri lautakunnalta, jotka lausuivat hyvin toisistaan poikkeavalla tavalla. Jotta voitaisiin luoda pohja kaupunkipuistoa koskevalle yhteiselle näkemykselle, katsoo kaupunginhallitus, että kansallisen kaupunkipuiston perustamisselvitys on tehtävä. Perustamisselvityksen pohjalta voidaan päättää kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta tai perustamatta jättämisestä.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Anni Sinnemäki

Lisätiedot

Anna Villeneuve, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 36045
anna.villeneuve(a)hel.fi

Liitteet

1 Nieminen Jarmo, valtuustoaloite Kvsto 25.5.2016 asia 27

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Aloitteen tekijä

Otteen liitteet

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

14.11.2016

Kaj/4

Esitysteksti
Liite 1

Tiedoksi

Kaupunginmuseon johtokunta
Kaupunkisuunnittelulautakunta
Liikuntalautakunta
Opetuslautakunta
Yleisten töiden lautakunta
Ympäristölautakunta

Päätöshistoria

Liikuntalautakunta 06.10.2016 § 132

HEL 2016-006233 T 00 00 03

Lausunto

Liikuntalautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Kansallisen kaupunkipuiston perustaminen on strateginen ja maankäytöllinen linjaus kysymys. Tarkempi kannanotto kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta Helsinkiin on mahdollista tehdä vasta, kun puiston aluerajaus, selvitys kaupunkipuiston hyödyistä ja haitoista sekä sen taloudellisista vaikutuksista on valmistunut. Puiston perustamista harkittaessa on tarkoin punnittava siitä saatavat hyödyt suhteessa vallitsevaan tilanteeseen, mahdollisiin muihin vaihtoehtoihin, muutoksen vaatimiin taloudellisiin resursseihin sekä havaittuihin ongelmiin ja haittoihin.

Kaupunginvaltuutettu Jarmo Nieminen ja 53 muuta valtuutettua esittävät valtuustoaloitteessaan, että kaupunki käynnistää valmistelut vuoden 2016 aikana kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta Helsinkiin. Perustamisselvityksessä tulisi kartoittaa kansalliseksi kaupunkipuistoksi erityisten arvojen perusteella rajattavien kokonaisuuksien toteutusedellytykset huomioiden alueiden nykyiset kaavat ja suojelupäätökset sekä kansallisen kaupunkipuiston arviointikriteerit. Valmistelutyö tulisi esityksen mukaan tehdä niin, että periaatepäätös kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta voitaisiin tehdä joulukuussa 2017, jotta valtuustopäätös voitaisiin liittää osaksi Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlan ohjelmaa.

Kansallinen kaupunkipuisto on maankäyttö- ja rakennuslaissa määritelty erityisen statuksen omaava alue, jonka tarkoituksena on kaupunkimaiseen ympäristöön kuuluvien kulttuuri- ja luonnonmaisemien, luon-

non monimuotoisuuden, historiallisten, kaupunkikuvallisten, sosiaalisten, virkistysellisten ja muiden erityisten arvojen säilyttäminen ja hoitaminen. Puistoon osoitetaan ensi sijassa valtion, kunnan tai muun julkisyhteisön omistuksessa olevia alueita, jotka on osoitettu puistoksi, viher-, virkistys- tai suojelualueeksi tai muuhun puiston tarkoituksen kannalta sopivaan käyttöön

Tällä hetkellä Suomessa on kahdeksan kansallista kaupunkipuistoa. Hakemuksen puiston perustamisesta tekee kaupunki ja päätöksen perustamisesta ympäristöministeriö. Kansallisen kaupunkipuiston hakemuksen arvioinnissa ministeriö käyttää neljää kriteeriä, jotka alueen on täytettävä:

1. Sisältö; kansallisen kaupunkipuiston tulee sisältää luonnon monimuotoisuuden, kansallisen historian tai kaupungin omien kehitysvaiheiden kannalta merkittäviä kulttuuriympäristöjä sekä puistoarkkitehtuurisesti tai esteettisesti merkittäviä viheralueita
2. Laajuus ja eheys; kansallisen kaupunkipuiston täytyy olla puisto- ja viherympäristönä riittävän laaja ja häiriötön sekä viherrakenteeltaan niin yhtenäinen, että sitä pitkin on mahdollista siirtyä kaupunginosasta toiseen
3. Ekologisuus ja jatkuvuus; ekologiselta kannalta on tärkeää, että alueelle muodostuu laajien kasvien ja eläinten säilymisen ja vuorovaikutuksen mahdollistavia ekologisia käytäviä ja alue on jatkuva, eli liittyy ilman selvää rajaa kaupungin ulkopuolisiin luonnonalueisiin tai ympäröivään maaseutuun
4. Kaupunkikeskeisyys; kansallisen kaupunkipuiston tulee olla osa kaupunkirakennetta, eli alkaa ydinkeskustasta tai sen välittömästä läheisyydestä

Kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta Helsinkiin on vuosien mittaan tehty useita aloitteita. Puiston perustamista on myös selvitetty kaupunkisuunnitteluviraston johdolla yhdessä eri hallintokuntien kanssa. Aloitteet ja selvitystyö eivät kuitenkaan ole johtaneet jatkotoimenpiteisiin puiston perustamiseksi. Toivottavampana on pidetty kaupungin omia toimia, kuten Helsingipuiston ja uuden yleiskaavan myötä tehtävää koko kaupungin viheralueverkoston kehittämistä.

Helsingiläisten liikunta- ja ulkoilumahdollisuuksien säilymisen ja kehittämisen takaamiseksi on tärkeää, että viher- ja virkistysalueiden tulee säilyä jatkossakin eheinä ja riittävän laajoina sekä viheryhteyksien tulee säilyä jatkuvina. On myös tärkeää, että asuinalueiden yhteydet viherverkkoon ovat sujuvia ja välittömiä ja viheralueverkosto saadaan pidettyä maankäytön suunnittelussa ekologisesti, maisemallisesti ja kulttuu-

rihistoriallisesti viihtyisänä, monimuotoisena ja toimivana. Samoin tulee pitää huolta meren ranta-alueiden ja saarten viher- ja virkistyskäytön mahdollisuuksien sekä luonnonolosuhteiden turvaamisesta sekä Helsingin merellisten palveluiden ja merellisten vetovoimatekijöiden säilymisestä ja vahvistumisesta. Kunhan riittävän hyvä, monipuolinen, toimiva, yhtenäinen ja laaja viher- ja virkistysalue verkosto riittävine liikunta- ja ulkoilupalveluineen turvataan, ei käytännön rakentamisen ja ylläpidon kannalta pitäisi olla merkitystä, toteutetaanko se kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja kehittämissuunnitelman vai kaupungin oman toiminnan ja suunnittelun kautta.

Käsittely

06.10.2016 Ehdotuksen mukaan äänestyksin

Vastaehdotus:

Tiina Sandberg teki Joonas Lyytisen kannattamana seuraavan vastaehdotuksen: Kansallisen kaupunkipuiston perustaminen on strateginen ja maankäytöllinen linjauskysymys. Tarkempi kannanotto kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta Helsinkiin on mahdollista tehdä vasta, kun puiston aluerajaus, selvitys kaupunkipuiston hyödyistä ja haitoista sekä sen taloudellisista vaikutuksista on valmistunut. Puiston perustamista harkittaessa on punnittava siitä saatavat hyödyt suhteessa vallitsevaan tilanteeseen, mahdollisiin muihin vaihtoehtoihin, muutoksen vaatimiin taloudellisiin resursseihin sekä havaittuihin ongelmiin ja haittoihin.

Kaupunginvaltuutettu Jarmo Nieminen ja 53 muuta valtuutettua esittävät valtuustoaloitteessaan, että kaupunki käynnistää valmistelut vuoden 2016 aikana kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta Helsinkiin. Perustamisselvityksessä tulisi kartoittaa kansalliseksi kaupunkipuistoksi erityisten arvojen perusteella rajattavien kokonaisuuksien toteutusedellytykset huomioiden alueiden nykyiset kaavat ja suojelupäätökset sekä kansallisen kaupunkipuiston arviointikriteerit. Valmistelutyö tulisi esityksen mukaan tehdä niin, että periaatepäätös kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta voitaisiin tehdä joulukuussa 2017, jotta valtuustopäätös voitaisiin liittää osaksi Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlan ohjelmaa.

Kansallinen kaupunkipuisto on maankäyttö- ja rakennuslaissa määritelty erityisen statuksen omaava alue, jonka tarkoituksena on kaupunkimaiseen ympäristöön kuuluvien kulttuuri- ja luonnonmaisemien, luonnon monimuotoisuuden, historiallisten, kaupunkikuvallisten, sosiaalisten, virkistysellisten ja muiden erityisten arvojen säilyttäminen ja hoitaminen. Puistoon osoitetaan ensi sijassa valtion, kunnan tai muun julkisyhteisön omistuksessa olevia alueita, jotka on osoitettu puistoksi, vi-

her-, virkistys- tai suojelualueeksi tai muuhun puiston tarkoituksen kannalta sopivaan käyttöön

Tällä hetkellä Suomessa on kahdeksan kansallista kaupunkipuistoa. Hakemuksen puiston perustamisesta tekee ja päätöksen perustamisesta ympäristöministeriö. Kansallisen kaupunkipuiston hakemuksen arvioinnissa ministeriö käyttää neljää kriteeriä, jotka alueen on täytettävä:

1. Sisältö; kansallisen kaupunkipuiston tulee sisältää luonnon monimuotoisuuden, kansallisen historian tai kaupungin omien kehitysvaiheiden kannalta merkittäviä kulttuuriympäristöjä sekä puistoarkkitehtoonisesti tai esteettisesti merkittäviä viheralueita
2. Laajuus ja eheys; kansallisen kaupunkipuiston täytyy olla puisto- ja viherympäristönä riittävän laaja ja häiriötön sekä viherrakenteeltaan niin yhtenäinen, että sitä pitkin on mahdollista siirtyä kaupunginosasta toiseen
3. Ekologisuus ja jatkuvuus; ekologiselta kannalta on tärkeää, että alueelle muodostuu laajien lajiston säilymisen ja vuorovaikutuksen mahdollistavia katkeamattomia ekologisia käytäviä ja alue liittyy ilman selvää rajaa kaupungin ulkopuolisiin luonnonalueisiin tai ympäröivään maaseutuun
4. Kaupunkikeskeisyys; kansallisen kaupunkipuiston tulee olla osa kaupunkirakennetta, eli alkaa ydinkeskustasta tai sen välittömästä läheisyydestä

Kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta Helsinkiin on vuosien mittaan tehty useita aloitteita. Puiston perustamista on myös selvitetty kaupunkisuunnitteluviraston johdolla yhdessä eri hallintokuntien kanssa. Aloitteet ja selvitystyö eivät kuitenkaan ole toistaiseksi johtaneet jatkotoimenpiteisiin puiston perustamiseksi.

Helsingiläisten liikunta- ja ulkoilumahdollisuuksien säilymisen ja kehittämisen takaamiseksi on tärkeää, että viher- ja virkistysalueiden tulee säilyä jatkossakin eheinä ja riittävän laajoina sekä viheryhteyksien tulee säilyä jatkuvina. On myös tärkeää, että asuinalueiden yhteydet viherverkkoon ovat sujuvia ja välittömiä ja viheralueverkosto saadaan pidettyä maankäytön suunnittelussa ekologisesti, maisemallisesti ja kulttuurihistoriallisesti viihtyisänä, monimuotoisena ja toimivana. Samoin tulee pitää huolta meren ranta-alueiden ja saarten viher- ja virkistyskäytön mahdollisuuksien sekä luonnonolosuhteiden turvaamisesta sekä Helsingin merellisten palveluiden ja merellisten vetovoimatekijöiden säilymisestä ja vahvistumisesta.

Yhtenäisellä, riittävällä liikunta- ja virkistysalueiden verkostolla on tärkeä merkitys helsinkiläisten hyvinvoinnin ja ennalta ehkäisevän tervey-

14.11.2016

denhuollon kannalta. Yleiskaavaehdotuksen painopiste on rakentamisalueiden ja liikenneverkon kehittämisessä. Mm. Helsingipuisto saattaa menettää oleellisia liikunta-alueita rakentamiselle. Kansallinen kaupunkipuisto tasapainottaisi yleiskaavaa. Sitä voitaisiin käyttää kestävästä kaupunkikehityksen työväliseenä. Puisto toisi pitkäjänteisyyttä ja tiivistävää yhteistyötä arvokkaiden liikunta- ja virkistysalueiden kehittämiseksi.

Liikuntalautakunta katsoo, että tässä tilanteessa olisi tarkoituksenmukaista laatia kansallisen kaupunkipuiston perustamisselvitys, koska vasta selvitys tarjoaa objektiivista tietoa päätöksentekoa varten. Perustamisselvityksen tekeminen kokoaa eri tahot yhteen ja antaa paljon tietoa, jota voidaan käyttää hyväksi myös muussa kaupungin toiminnassa. Selvityksen pohjalta valtuusto voi arvioida kaupunkipuiston hyötyjä Helsingille.

Kannattaja: Joonas Lyytinen

Vastaehdotus:

Riitta Hämäläinen-Bister: Riitta Bister-Hämäläinen teki seuraavan vastaehdotuksen:|

Esityksen viimeisen kappaleen kolmas rivi: poistetaan sana riittävän.

Muutos lauseeseen: Kun hyvä, monipuolinen, toimiva, yhtenäinen ja laaja viher- ja virkistysalue verkosto liikunta- ja ulkoilupalveluineen turvataan

Lisätään: Yhtenäisellä liikunta- ja virkistysalueverkostolla on tärkeä merkitys helsinkiläisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi sekä ennaltaehkäisevänä sosiaali- ja terveydenhuollon kannalta.

Yleiskaavan toteuttamishjelmassa kaupunkisuunnitteluvirastossa tul- laan tekemään Helsingin viher- ja

virkistysalueiden strategisen kehityskuvan laadintaa. Helsingin viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelmassa

(VISTRA II), viher- ja virkistysverkoston osia profiloimaan ja niiden keskinäistä

hierarkiaa selkiytetään karttaesityksin. Tässä yhteydessä voitaneen myös arvioida kansallisen kaupunkipuiston

hoito- ja kehittämissuunnitelma

Hämäläinen-Bisterin ehdotusta ei kannatettu, joten se raukesi.

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus:

Tiina Sandberg teki Joonas Lyytisen kannattamana seuraavan vastaehdotuksen: Kansallisen kaupunkipuiston perustaminen on strateginen ja maankäytöllinen linjauksikysymys. Tarkempi kannanotto kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta Helsinkiin on mahdollista tehdä vasta, kun puiston aluerajaus, selvitys kaupunkipuiston hyödyistä ja haitoista sekä sen taloudellisista vaikutuksista on valmistunut. Puiston perustamista harkittaessa on punnittava siitä saatavat hyödyt suhteessa vallitsevaan tilanteeseen, mahdollisiin muihin vaihtoehtoihin, muutoksen vaatimiin taloudellisiin resursseihin sekä havaittuihin ongelmiin ja haittoihin.

Kaupunginvaltuutettu Jarmo Nieminen ja 53 muuta valtuutettua esittävät valtuustoaloitteessaan, että kaupunki käynnistää valmistelut vuoden 2016 aikana kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta Helsinkiin. Perustamisselvityksessä tulisi kartoittaa kansalliseksi kaupunkipuistoksi erityisten arvojen perusteella rajattavien kokonaisuuksien toteutusedellytykset huomioiden alueiden nykyiset kaavat ja suojelupäätökset sekä kansallisen kaupunkipuiston arviointikriteerit. Valmistelutyö tulisi esityksen mukaan tehdä niin, että periaatepäätös kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta voitaisiin tehdä joulukuussa 2017, jotta valtuustopäätös voitaisiin liittää osaksi Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlan ohjelmaa.

Kansallinen kaupunkipuisto on maankäyttö- ja rakennuslaissa määritelty erityisen statuksen omaava alue, jonka tarkoituksena on kaupunkimaiseen ympäristöön kuuluvien kulttuuri- ja luonnonmaisemien, luonnon monimuotoisuuden, historiallisten, kaupunkikuvallisten, sosiaalisten, virkistysellisten ja muiden erityisten arvojen säilyttäminen ja hoitaminen. Puistoon osoitetaan ensi sijassa valtion, kunnan tai muun julkisyhteisön omistuksessa olevia alueita, jotka on osoitettu puistoksi, viher-, virkistys- tai suojelualueeksi tai muuhun puiston tarkoituksen kannalta sopivaan käyttöön

Tällä hetkellä Suomessa on kahdeksan kansallista kaupunkipuistoa. Hakemuksen puiston perustamisesta tekee ja päätöksen perustamisesta ympäristöministeriö. Kansallisen kaupunkipuiston hakemuksen arvioinnissa ministeriö käyttää neljää kriteeriä, jotka alueen on täytettävä:

1. Sisältö; kansallisen kaupunkipuiston tulee sisältää luonnon monimuotoisuuden, kansallisen historian tai kaupungin omien kehitysvaihei-

den kannalta merkittäviä kulttuuriympäristöjä sekä puistoarkkitehtoonisesti tai esteettisesti merkittäviä viheralueita

2. Laajuus ja eheys; kansallisen kaupunkipuiston täytyy olla puisto- ja viherympäristönä riittävän laaja ja häiriötön sekä viherrakenteeltaan niin yhtenäinen, että sitä pitkin on mahdollista siirtyä kaupunginosasta toiseen

3. Ekologisuus ja jatkuvuus; ekologiselta kannalta on tärkeää, että alueelle muodostuu laajien kasvien ja eläimien säilymistä mahdollistavien katkeamattomien ekologien käytävien ja alue liittyy ilman selvää rajaa kaupungin ulkopuolisiin luonnonalueisiin tai ympäröivään maaseutuun

4. Kaupunkikeskeisyys; kansallisen kaupunkipuiston tulee olla osa kaupunkirakennetta, eli alkaa ydinkeskustasta tai sen välittömästä läheisyydestä

Kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta Helsinkiin on vuosien mittaan tehty useita aloitteita. Puiston perustamista on myös selvitetty kaupunkisuunnitteluviraston johdolla yhdessä eri hallintokuntien kanssa. Aloitteet ja selvitystyö eivät kuitenkaan ole toistaiseksi johtaneet jatkotoimenpiteisiin puiston perustamiseksi.

Helsingiläisten liikunta- ja ulkoilumahdollisuuksien säilymisen ja kehittämisen takaamiseksi on tärkeää, että viher- ja virkistysalueiden tulee säilyä jatkossakin eheinä ja riittävän laajoina sekä viheryhteyksien tulee säilyä jatkuvina. On myös tärkeää, että asuinalueiden yhteydet viherverkkoon ovat sujuvia ja välittömiä ja viheralueverkosto saadaan pidettyä maankäytön suunnittelussa ekologisesti, maisemallisesti ja kulttuurihistoriallisesti viihtyisänä, monimuotoisena ja toimivana. Samoin tulee pitää huolta meren ranta-alueiden ja saarten viher- ja virkistyskäytön mahdollisuuksien sekä luonnonolosuhteiden turvaamisesta sekä Helsingin merellisten palveluiden ja merellisten vetovoimatekijöiden säilymisestä ja vahvistumisesta.

Yhtenäisellä, riittävällä liikunta- ja virkistysalueiden verkostolla on tärkeä merkitys helsinkiläisten hyvinvoinnin ja ennalta ehkäisevän terveydenhuollon kannalta. Yleiskaavaehdotuksen painopiste on rakentamisalueiden ja liikenneverkon kehittämisessä. Mm. Helsingipuisto saattaa menettää oleellisia liikunta-alueita rakentamiselle. Kansallinen kaupunkipuisto tasapainottaisi yleiskaavaa. Sitä voitaisiin käyttää kestävästä kaupunkikehityksen työvälineenä. Puisto toisi pitkäjänteisyyttä ja tiivistävää yhteistyötä arvokkaiden liikunta- ja virkistysalueiden kehittämiseksi.

Liikuntalautakunta katsoo, että tässä tilanteessa olisi tarkoituksenmukaista laatia kansallisen kaupunkipuiston perustamisselvitys, koska

vasta selvitys tarjoaa objektiivista tietoa päätöksentekoa varten. Perustamisselvityksen tekeminen kokoaa eri tahot yhteen ja antaa paljon tietoa, jota voidaan käyttää hyväksi myös muussa kaupungin toiminnassa. Selvityksen pohjalta valtuusto voi arvioida kaupunkipuiston hyötyjä Helsingille.

Jaa-äännet: 4

Silja Borgarsdóttir Sandelin, Riitta Hämäläinen-Bister, Heimo Laaksonen, Heidi Ruhala

Ei-äännet: 2

Joonas Lyytinen, Tiina Sandberg

Tyhjä: 0

Poissa: 3

Riku Ahola, Jukka Järvinen, Sallamaari Muhonen

Esittelijä

va. liikuntajohtaja
Petteri Huurre

Lisätiedot

Hannu Airola, projektipäällikkö, puhelin: 310 87743

Kaupunginmuseon johtokunta 27.09.2016 § 58

HEL 2016-006233 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunginmuseon johtokunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon.

Helsingin kaupunginvaltuuston 53 jäsentä on allekirjoittanut valtuutettu Jarmo Niemisen valtuustoaloitteen kansallisen kaupunkipuiston perustamiseksi Helsinkiin. Aloitteessa esitetään, että kaupunki käynnistää valmistelut vuoden 2016 aikana, jotta periaatepäätös kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta voidaan tehdä joulukuussa 2017, liittäen samalla Helsingin kaupungin valtuuston päätös osaksi Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuoden ohjelmaa.

Aloitteen perusteluissa esitetään, että Helsingin kansallisesta kaupunkipuistosta luodaan laaja merellinen ja mantereinen idästä länteen ja etelästä pohjoiseen ulottuva urbaani uuden ajan kaupunkipuisto. Sen ytimen muodostavat ekologisesti merkittävimmät vihersormet sekä valta-

kunnallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt.

Kansallinen kaupunkipuisto on arvokkaiden luonto- ja vesialueiden ja kulttuuriympäristöjen muodostama yhtenäinen kokonaisuus, joka voidaan maankäyttö- ja rakennuslain nojalla perustaa kaupunkialueelle.

Kaupunginmuseon johtokunta katsoo, että Helsingillä on hyvät edellytykset kansallisen kaupunkipuiston kriteerien täyttämiseksi ja kaupunkipuiston saamiseksi. Museon johtokunta puoltaa valtuustoaloitetta ja katsoo, että hakemuksen valmistelulle ei ole estettä.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Anne Mäkinen

Lisätiedot

Johanna Björkman, tutkija, puhelin: +358 9 310 36473
johanna.bjorkman(a)hel.fi

Ympäristölautakunta 20.09.2016 § 300

HEL 2016-006233 T 00 00 03

Päätös

Ympäristölautakunta päätti antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon.

Mikä on kansallinen kaupunkipuisto?

Kansallinen kaupunkipuisto on urbaanien arvokkaiden ympäristöjen muodostama kokonaisuus, johon kuuluvat kaupungin kannalta keskeiset luonnon ja kulttuuriympäristön kohteet. Kansalliseen kaupunkipuistoon voidaan liittää myös maiseman, virkistyksen ja sosiaalisen elämän kannalta tärkeitä alueita.

Kansallisen kaupunkipuiston tarkoituksena on kertoa kaupungin tarina: millaiset luonnonolot alueella on, millaiseksi elämä niiden seurauksena muotoutui menneinä aikoina ja millaista elämä on nykyään. Yhdessä kaikki Suomen kansalliset kaupunkipuistot kertovat Suomen tarinaa.

Tällä hetkellä Suomessa on kahdeksan kansallista kaupunkipuistoa.

Millä edellytyksillä kansallisen kaupunkipuiston voi perustaa?

Saadakseen kansallisen kaupunkipuiston statuksen alueen on täytettävä neljän erilaisen kriteerin ehdot:

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

- 1) Sisällön kriteerin mukaan kansallisen kaupunkipuiston tulee sisältää luonnon monimuotoisuuden, kansallisen historian tai kaupungin omien kehitysvaiheiden kannalta merkittäviä alueita sekä puistoarkkitehtonisesti tai esteettisesti merkittäviä kohteita.
  - 2) Kaupunkikeskeisyyden kriteerin mukaan kansallisen kaupunkipuiston täytyy olla osa kaupunkirakennetta eli alkaa ydinkeskustasta tai sen läheisyydestä.
  - 3) Laajuuden ja eheyden kriteerin mukaan kansallisen kaupunkipuiston täytyy olla viherympäristönä riittävän laaja ja häiriötön sekä viher- ja sinirakenteeltaan niin yhtenäinen, että kaupunkipuistoa pitkin on mahdollista siirtyä kaupunginosasta toiseen.
  - 4) Ekologisuuden ja jatkuvuuden kriteeri varmistaa, että alueelle muodostuu laajien siirtymisten ja vuorovaikutuksen mahdollistavia käytäviä ja alue on jatkuva eli liittyy ilman selvää rajaa kaupungin ulkopuolisiin luonnonalueisiin ja ympäröivään maaseutuun.
- Kansallisesta kaupunkipuistosta säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa (68-71 §).

Hakeminen, kaavoitus sekä hoito- ja käyttösuunnitelma

Kansallinen kaupunkipuisto perustetaan kunnan hakemuksesta, ja perustamisesta päättää ympäristöministeriö.

Kansalliseen kaupunkipuistoon kuuluvien alueiden kaavoissa tulee olla riittävät merkinnät alueen ominaispiirteiden säilyttämiseksi. Kaavat laaditaan normaalin kaavamennettelyn mukaisesti.

Kunta laatii kansalliselle kaupunkipuistolle hoito- ja käyttösuunnitelman, jonka ympäristöministeriö hyväksyy.

Hoito- ja käyttösuunnitelma on yleissuunnitelma, jonka tavoitteena on alueen ominaispiirteiden säilyttäminen ja vahvistaminen. Hoidon ja kehittämisen tarkempi toteuttaminen tapahtuu yleensä pienempien aluekohtaisten suunnitelmien avulla. Tällaisia ovat nykyäänkin käytössä olevat luonnonsuojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmat ja eri kaupunginosien aluesuunnitelmat. Käytännössä esimerkiksi luonnonsuojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmat säilyttävät ja vahvistavat jo nyt alueiden ominaispiirteitä ja arvoja, joten uusia ei tarvitse laatia. Jo olemassa olevat suunnitelmat voidaan liittää osaksi koko alueen hoito- ja käyttösuunnitelmaa, ja päivittää silloin, kun ne muutoinkin päivitetäisiin. Mikäli muutoksia kuitenkin jouduttaisiin tekemään, voidaan sopia, että muutokset tehdään seuraavan päivityksen yhteydessä.

Ympäristöministeriön rooli valmistelussa

Ympäristöministeriö toimii valmistelu- ja hakuvaiheessa konsultatiivisessa roolissa antaen tukea ja tietoa alueen rajaamisesta ja kriteerien toteuttamismahdollisuuksista. Tätä on tutkimusten mukaan pidetty hyvänä asiana valmistelua tehneissä kaupungeissa. Kaupunki kuitenkin itse tekee rajauspäätöksen sekä muut valmisteluun ja hakemiseen liittyvät työt.

Elävää ympäristöä

Kansallinen kaupunkipuisto ei ”museoi” alueita. Rakennuksia ja rakenteita voi käyttää ja kunnostaa, ja uusia voi tehdä, kunhan työt ovat linjassa kaupunkipuiston kriteerien kanssa. Ympäristöministeriön mukaan esimerkiksi Hernesaaren rantapuisto ja saunaravintola Löyly, kauppatorin uudet uima-altaat sekä Musiikkitalon nurmiterassit ja tuleva keskustakirjasto voisivat kaikki niin haluttaessa olla osa kansallista kaupunkipuistoa. Tavoitteena on luoda tasokasta kaupunkiympäristöä, jossa ihmiset viihtyvät ja johon ihmiset mielellään hakeutuvat.

Tärkeä tarveselvitys

Kansallisen kaupunkipuiston perustamista edeltää esi- tai tarveselvityksen tekeminen. Selvityksessä pohditaan, mitkä ovat Helsingille ja helsinkiläisille merkityksellisimpiä paikkoja, joita halutaan vaalia ja kehittää, ja jotka halutaan säilyttää tuleville sukupolville. Nämä merkittävät paikat kertovat kaupungin tarinaa. Arvokkaiden kohteiden rajaamisen lisäksi tulee pohtia, mitä hyötyjä tai haittoja puiston perustamisesta aiheutuu eri elämänoille, kuten luonnolle ja viheralueille, kulttuuriympäristölle, harrastusmahdollisuuksille, virkistykselle ja terveydelle, opetukselle ja kasvatukselle sekä matkailulle ja muulle elinkeinoelämälle. Lisäksi tulee tarkastella kaavatilannetta.

Tutkittua tietoa vaikutuksista

Tampereen kaupunki on tehnyt tarveselvityksen kansallisen kaupunkipuiston perustamiseksi Tampereelle. Samassa yhteydessä tehtiin kysely kaupunkipuistoon liittyvistä kokemuksista, erityisesti merkityksestä kaupungin statukseen sekä vaikutuksista maankäytön suunnitteluun ja elinkeinopolitiikkaan. Vastaajina oli edustajia kaupungeista, joissa jo on kansallinen kaupunkipuisto, kaupungeista, jotka ovat hakemisen loppuvaiheissa, ja kaupungeista, jotka ovat keskeyttäneet selvitys- ja hakuprosessin.

Kyselyyn vastanneiden mielestä kansallisen kaupunkipuiston statuksen saaminen parantaa kaupungin imagoa ja kiinnostavuutta sekä asukkaiden että matkailijoiden silmissä. Kansallista kaupunkipuistoa pidetään työkaluna kestäväen kaupunkisuunnittelun edistämiseksi. Sen perusteel-

la kaupunkia voidaan kehittää kokonaisvaltaisesti ja pitkäjänteisesti yhteisesti sovittuja arvoja säilyttäen ja hyödyntäen.

Valmisteluprosessin todettiin lisäävän eri hallintokuntien välistä yhteistyötä. Jotkut valmistelussa mukana olleet tahot totesivat jopa prosessin olleen niin hyödyllinen ja antaneen niin paljon tietoa, että sen jälkeen ei ole väliä, saadaanko statusta vai ei.

Kyselyn perusteella kansallisen kaupunkipuiston perustamisella ei ollut kielteisiä vaikutuksia maankäytön suunnitteluun. Kansallinen kaupunkipuisto ei estä alueiden kehittämistä. Joidenkin tahojen pelko siitä, että päätösvalta alueita koskevissa asioissa siirtyy ympäristöministeriöön, osoittautui vastaajien mukaan aiheettomaksi.

Jotkut vastaajat totesivat statuksesta olleen hyötyä hankerahoitusta haettaessa. Myös ympäristöministeriö vahvistaa, että taloudellisesti tiukentuvina aikoina rahoituksen myöntämistä tukee sen käyttö kestävä kehityksen mukaisiin hankkeisiin.

Kansallisen kaupunkipuiston tarveselvitystä tehdessä syntyy materiaalia, jota voidaan hyödyntää myös muussa kaupungin toiminnassa, kuten alueiden suunnittelussa, ympäristökasvatuksessa, erilaisten retkien järjestämisessä ja matkailussa.

Kyselyyn vastaajat pitivät kansallista kaupunkipuistoa keinona tarjota asukkaille parempaa ja monipuolisempaa asuinympäristöä. Puiston perustamisen koettiin lisänneen asukkaiden tietoisuutta omasta ympäristöstään.

Useat kaupungit, joissa on kansallinen kaupunkipuisto, suunnittelevat puiston laajentamista. Pori on jo ehtinyt laajentaa puistoaan.

Kansalliseen kaupunkipuistoon liittyvinä kehittämiskohteina vastaajat pitivät statuksen tunnettavuuden lisäämistä: käsite on uusi ja monitahoinen, ja siihen liittyy väärinymmärryksiäkin. Elinkeinoelämän alalta statusta on parhaiten hyödyntänyt matkailuala, ja muut alat ovat vasta vähitellen tulossa mukaan. Perustamisen jälkeen haasteeksi koettiin hallinnonalojen välisen yhteistyön jatkuminen, kansallisen kaupunkipuiston periaatteiden muistaminen kaavoitustyössä ja tiedon siirtäminen myös uusille työntekijöille.

Pitkäjänteistä kannatusta

Kansallisen kaupunkipuiston perustamisella Helsinkiin on laaja kannatus: 76 yhteisöä on allekirjoittanut esityksen, jossa he toteavat kannattavansa selvityksen tekemistä ja puiston perustamista. Kuntalaisaloitteen kansallisen kaupunkipuiston perustamiseksi on allekirjoittanut

4699 henkilöä (5.9.2016). Kuntalaisten ja järjestöjen kiinnostus saada kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin on pitkäjänteistä, sillä puiston perustamista on yritetty saada vireille useita kertoja jo vuodesta 2002 alkaen.

Maankäyttö- ja rakennuslain 70 §:n mukaan kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelma tulee valmistella vuorovaikutuksessa niiden tahojen kanssa, joihin puiston perustaminen saattaa huomattavasti vaikuttaa. Tämä tuo saman pöydän ääreen neuvottelemaan Helsingille merkityksellisistä asioista niin kuntalaiset, yritykset ja yhteisöt kuin virkamiehetkin. Kuntalaisten ja muiden toimijoiden aktiivisuutta oman ympäristön kehittämiseen tulee vaalia, sillä kuulluksi tulemisen tunne ja vaikuttamisen mahdollisuus lisäävät viihtyisyyttä ja omaan ympäristöön sitoutumista.

Kansainvälistä kiinnostusta

Suomen kansallisen kaupunkipuiston mallista ollaan kiinnostuneita eri puolilla maailmaa, ja ympäristöministeriöön tulee asiasta enemmän tiedusteluita, kuin mihin pystytään vastaamaan. Parhailaan esimerkiksi Hollanti, Etelä-Korea ja Kiina pohtivat mahdollisuutta oman mallin luomiseen. Suomen kansallisen kaupunkipuiston malli vaikutti myös Unescon Historical Urban Landscape (HUL) –mallin muotoiluun, johon kaupunkipuiston käsitteen ansiosta tuli mukaan luonnon monimuotoisuus kulttuurihistoriallisten tekijöiden lisäksi.

Ruotsin Tukholmassa on kansallista kaupunkipuistoa vastaava Nationalstadsparken, joka perustettiin vuonna 1995 poikkeuslailla. Tällä hetkellä Ruotsissa mietitään lainsäädännön muuttamista Suomen mallin mukaiseksi.

Kansainvälisesti kansallista kaupunkipuistoa (National Urban Park, NUP) pidetään kestäväen kaupunkisuunnittelun onnistuneena työkaluna, ja puiston perustamisprosessia modernina.

Yhteenveto

Ympäristölautakunta puoltaa tarveselvityksen tekemistä kansallisen kaupunkipuiston perustamiseksi Helsinkiin, koska selvitys tarjoaa objektiivista tietoa päätöksentekoa varten. Tarveselvityksen tekeminen kokoaa eri tahot yhteen ja antaa paljon tietoa, jota voidaan käyttää hyväksi myös muussa kaupungin toiminnassa. Puiston perustaminen auttaa säilyttämään keskeiset luonnon ja kulttuuriympäristön kohteet ja kehittämään niitä arvostettujen kriteerien mukaan. Kansallisen kaupunkipuiston perustaminen olisi myös hieno lahja 100-vuotiaan Suomen pääkaupungille ja koko Suomelle, jolle pääkaupungin merkitys on kiistaton.

Esittelijä

ympäristönsuojelupäällikkö
Päivi Kippo-Edlund

Lisätiedot

Hanna Seitapuro, vs. ympäristötarkastaja, puhelin: +358 9 310 32062
hanna.seitapuro(a)hel.fi

Yleisten töiden lautakunta 20.09.2016 § 375

HEL 2016-006233 T 00 00 03

Lausunto

Yleisten töiden lautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Kaupunginvaltuutettu Jarmo Nieminen ja 53 muuta valtuutettua ovat tehneet valtuustoaloitteen koskien kansallisen kaupunkipuiston perustamiseen tähtävien alueselvitysten käynnistämistä vuoden 2016 aikana. Perustamisselvitysten toivotaan johtavan periaatepäätökseen kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta Helsinkiin joulukuussa 2017. Päätös liitettäisiin osaksi Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhluvuoden ohjelmaa.

Ympäristöministeriön mukaan kansallisten kaupunkipuistojen verkostoon on tarkoitus ottaa kymmenkunta erilaista kaupunkia eri puolilta Suomea. Tällä hetkellä puisto on perustettu kahdeksaan kaupunkiin. Hakemuksen kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta tekee kaupunki ja päätöksen ympäristöministeriö. Ministeriö käyttää arvioinnissa neljää kriteeriä, jotka takaavat kaupungeille tasapuolisen kohtelun ja kaupunkipuistojen valtakunnallisen tason säilymisen.

Kansallisen kaupunkipuiston kriteerit ovat:

1. sisältö: kansallisen kaupunkipuiston täytyy sisältää kaupunkiluonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä luonnonalueita, kansallisen historian tai kaupungin omien kehitysvaiheiden kannalta merkittäviä kulttuuriympäristöjä rakennuksineen sekä puistoarkkitehtonisesti tai esteettisesti merkittäviä puistoja ja viheralueita
2. laajuus ja eheys: kansallisen kaupunkipuiston täytyy olla puisto- ja viherympäristönä riittävän laaja ja häiriötön sekä viherrakenteeltaan niin yhtenäinen, että sitä pitkin on mahdollisuus siirtyä kaupunginosasta toiseen

3. ekologisuus ja jatkuvuus: ekologiselta kannalta tärkeää on se, että alueelle muodostuu lajiston siirtymisen ja vuorovaikutuksen mahdollistavia ekologisia käytäviä ja alue on jatkuva eli liittyy välittömästi ilman selvää rajaa kaupungin ulkopuolisiin luonnontuoneisiin tai sitä ympäröivään maaseutuun
4. kaupunkikeskeisyys: kansallisen kaupunkipuiston täytyy olla osa kaupunkirakennetta eli alkaa kaupungin ydinkeskustasta tai sen välittömästä läheisyydestä

Kansallisen kaupunkipuiston perustamista Helsinkiin on selvitetty kaupunkisuunnitteluviraston johdolla vuodesta 1998 saakka yhdessä eri hallintokuntien kanssa. Samoin kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta Helsinkiin on tehty vuosien mittaan useampia aloitteita. Ne eivät ole johtaneet varsinaisiin jatkotoimenpiteisiin puiston perustamiseksi, vaan toivottavampana on pidetty kaupungin omia toimia, kuten Helsingin kaupunkipuiston ja yleiskaavan uusimisen myötä tehtävää kaupungin viheralueverkoston kehittämistä.

Helsingin kaupunki säilyttää keskeiset virkistysalueet sekä kulttuurihistorian, rakennustaiteen ja maiseman kannalta merkittävät alueet kaavoituksen keinoin sekä arvokkaimmat luonnontuoneet rauhoittamalla ne luonnonsuojelulaille. Ylläpidossakin vaalitaan arvokasta ja suojeltavaa, sillä yleisten alueiden ylläpidon tavoitteena on pitää huolta kaupungista, sen rakenteista, viheralueista, luonnosta ja maisemasta sekä tarjota asukkaille ja alueiden käyttäjille mahdollisimman monimuotoista lähiympäristöä. Yleisten töiden lautakunta pitää tärkeänä, että Helsingissä säilyy monimuotoiset ja riittävän kattavat viheralueet kaupungin omassa päätösvallassa.

Rakennusvirasto hoitaa ja kehittää kaupungin yleisiä alueita kaavoituksen ja muun ylemmän tason suunnittelun rajaamissa puitteissa, hyväksytyjen toimintalinjausten sekä niiden pohjalta tehtävän, säännöllisen alueellisen suunnittelun pohjalta. Käytännön ylläpidolle ei pitäisi olla merkitystä sillä, toteuttaako se kaupungin omaa suunnitelmaa vai kaupunkipuistolle laadittavaa hoito- ja käyttösuunnitelmaa. Toisaalta suunnittelu ja alueiden ylläpito yhdessä vuorovaikutuksen kanssa on jatkuvaa, pitkäjänteistä ja järjestelmällistä toimintaa, jolle on ajan mittaan luotu toimintatavat. Prosessien muuttaminen, alueiden uudelleen rajaaminen, suunnitelmakierron uusiminen sekä jo hyväksytyjen suunnitelmasisältöjen avaaminen vaatisivat aikaa ja resursseja. Siirtymävaihe aiheuttanee katkoksia ylläpitoon.

Kansallisen kaupunkipuiston perustaminen on monilta osin enemmän strateginen ja maankäytöllinen kysymys kuin ylläpidollinen. Yksityiskohdaisempi kannanotto kaupunkipuiston mahdollisesta perustamisesta

Helsinkiin on mahdollista tehdä vasta, kun aluerajaus, selvitys kaupunkipuiston hyödyistä ja haitoista sekä sen taloudellisista vaikutuksista on valmistunut. Puiston perustamista harkittaessa on pohdittava, mikä on siitä saavutettava hyöty suhteessa nykytilanteeseen, mahdollisiin muihin vaihtoehtoihin, muutoksen vaatimiin taloudellisiin resursseihin sekä tunnistettuihin ongelmiin ja haittoihin.

Käsittely

20.09.2016 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Yleisten töiden lautakunta hyväksyi yksimielisesti Terhi Koulumiehen vastaehdotuksen:

Vastaehdotus:

Terhi Koulumies: Lisäys kappaleen 6 loppuun:

"Yleisten töiden lautakunta pitää tärkeänä, että Helsingissä säilyy monimuotoiset ja riittävän kattavat viheralueet kaupungin omassa päätösvallassa."

Kannattaja: Antti Möller

Vastaehdotus:

Pörrö Sahlberg: Muutetaan kappaleen (8) ensimmäinen lause muotoon "Kansallisen kaupunkipuiston perustaminen on monilta osin enemmän strateginen ja maankäytöllinen kysymys kuin ylläpidollinen, koska se sisältää myös rakennettua kulttuuriympäristöä."

Lisätään kappaleeseen (8) kolmanneksi ja neljänneksi lauseeksi:

"Yleisten töiden lautakunta puoltaa tarveselvityksen tekemistä kansallisen kaupunkipuiston perustamiseksi Helsinkiin, koska selvitys tarjoaa objektiivista tietoa päätöksentekoa varten. Tarveselvityksen tekeminen kokoaa eri tahot yhteen ja antaa paljon tietoa, jota voidaan käyttää hyväksi myös muussa kaupungin toiminnassa."

Kannattaja: Antti Möller

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Muutetaan kappaleen (8) ensimmäinen lause muotoon "Kansallisen kaupunkipuiston perustaminen on monilta osin enemmän strateginen ja maankäytöllinen kysymys kuin ylläpidollinen, koska se sisältää myös rakennettua kulttuuriympäristöä." Lisätään kappaleeseen (8) kolmanneksi ja neljänneksi lauseeksi: "Yleisten töiden lautakunta puoltaa tarveselvityksen tekemistä kansallisen kaupunkipuiston perus-

14.11.2016

tamiseksi Helsinkiin, koska selvitys tarjoaa objektiivista tietoa päätöksentekoa varten. Tarveselvityksen tekeminen kokoaa eri tahot yhteen ja antaa paljon tietoa, jota voidaan käyttää hyväksi myös muussa kaupungin toiminnassa."

Jaa-äännet: 5

Terhi Koulumies, Maria Landén, Eija Paananen, Mariam Rguibi, Maija Wirén

Ei-äännet: 3

Aura Kostiainen, Antti Möller, Pörrö Sahlberg

Tyhjä: 1

Dennis Pasterstein

Poissa: 0

Eriävät mielipiteet:

Pörrö Sahlberg ja Antti Möller jättivät päätöksestä Pörrö Sahlbergin vastaehdotuksen mukaiset eriävät mielipiteet.

13.09.2016 Pöydälle

Esittelijä

kaupunginarkkitehti
Jukka Kauto

Lisätiedot

Markus Holstein, metsäsuunnittelija, puhelin: 310 64829
markus.holstein(a)hel.fi

Opetuslautakunta 13.09.2016 § 290

HEL 2016-006233 T 00 00 03

Lausunto

Opetuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Opetuslautakunta puoltaa valtuutettu Jarmo Niemisen ym. tekemää valtuustoaloitetta kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta Helsinkiin.

Opetuslautakunta toteaa, että aloitteessa esitetty kansallinen kaupunkipuisto Helsingissä tarjoaa päiväkodeille, kouluille ja oppilaitoksille kaikille avoimia ja monipuolisia oppimisen, liikkumisen ja virkistymisen ym-

päristöjä, jotka tukevat opetusviraston strategiaa, jossa koulurakennuksen lisäksi koko kaupunki on oppimisen ympäristö.

Valtuustoaloite istuu hyvin myös ongelmalähtöistä, ilmiökeskeistä ja aktiivista oppimista painottavaan uuteen opetussuunnitelmaan sekä opetusviraston koulujen digistrategiaan, jossa digitalisaatio ja tietotekniikan hyödyntäminen mahdollistavat uudenlaisen tiedonhankinnan, -tuottamisen ja yhteistyön oppimisessa.

Toteutuessaan kansallinen kaupunkipuisto Helsingissä luo osallistavan, oppimista tukevan yhteistyöalustan kaupungin sisälle sekä verkottumisen kautta Suomessa jo olevan kahdeksan kansallisen kaupunkipuiston ja ulkomaisten kaupunkipuistojen välille.

Lisäksi opetuslautakunta toivoo, että koulujen ja alueen asukkaiden on mahdollista osallistua hankkeen suunnitteluun sen kaikissa vaiheissa.

Esittelijä

opetustoimen johtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Mauno Kemppe, tilapalvelupäällikkö, puhelin: 310 86860
mauno.kemppi(a)hel.fi

Kaupunkisuunnittelulautakunta 06.09.2016 § 266

HEL 2016-006233 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkisuunnittelulautakunta antoi lausunnon kaupunginhallitukselle:

Valtuustoaloite

54 kaupunginvaltuutettua esittää valtuustoaloitteessa, että kaupunki käynnistää valmistelut vuoden 2016 aikana kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta Helsinkiin. Perustamisselvityksessä tulisi kartoittaa kansalliseksi kaupunkipuistoksi erityisten arvojen perusteella rajattavien kokonaisuuksien toteuttamisedellytykset huomioiden alueiden nykyiset kaavat, suojelupäätökset sekä kansallisen kaupunkipuiston arviointikriteerit. Valmistelutyö tulisi tehdä niin, että periaatepäätös kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta tehtäisiin joulukuussa 2017, jotta valtuustopäätös voitaisiin liittää osaksi Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlan ohjelmaa.

Valtuustoaloitteen perusteluina on esitetty kansallisen kaupunkipuiston sisältöön ja rajaamiseen seikkoja sekä sen hyötyjä eri tahoille.

Puistokokonaisuus esitetään olevan laaja merellinen ja mantereinen idästä länteen ja etelästä pohjoiseen ulottuva urbaani uuden ajan kaupunkipuisto. Sen ytimen muodostaisivat ekologisesti merkittävimmät vihersormet sekä valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt. Puistokokonaisuus olisi verkosto, johon kuuluisi saaristoa, merenrantoja, Vantaanjoki ja kaupunkipuroja, puistoja, luonnonmetsiä sekä keskustakortteleiden ja esikaupunkien kulttuuriympäristöjä.

Kansallisen kaupunkipuiston avulla Helsingille voitaisiin kehittää vahva kestävä kehityksen brändi ja lähiluontomatkailun yritysclusteri. Sitä voisivat hyödyntää monin eri tavoin palveluissaan ja markkinoinnissaan asukkaat, oppilaitokset, päiväkodit, kulttuuritoimijat, liikuntasektori, matkailu ja muu elinkeinoelämä.

Kansallinen kaupunkipuisto

Kansallinen kaupunkipuisto on maankäyttö- ja rakennuslain 68-71 §:issä määritelty erityisen statuksen omaava alue. Sen tarkoitus on kaupunkimaiseen ympäristöön kuuluvan alueen kulttuuri- tai luonnonmaiseman kauneuden, luonnon monimuotoisuuden, historiallisten ominaispiirteiden tai siihen liittyvien kaupunkikuvallisten, sosiaalisten, virkistyskellisten tai muiden erityisten arvojen säilyttäminen ja hoitaminen. Puistoon voidaan osoittaa alueita, jotka kaavassa on osoitettu puistoksi, virkistys- tai suojelualueeksi, arvokkaaksi maisema-alueeksi tai muuhun kansallisen kaupunkipuiston tarkoituksen kannalta sopivaan käyttöön. Puistoon osoitetaan ensi sijassa valtion, kunnan tai muun julkisyhteisön omistuksessa olevia alueita.

Kansalliseen kaupunkipuistoon kuuluvan alueen kaavoituksessa ja muussa alueeseen vaikuttavassa suunnittelussa ja päätöksenteossa on otettava huomioon puistoa koskevat määräykset perustamispäätöksessä ja/tai hoito- ja käyttösuunnitelmassa. Kansallinen kaupunkipuisto perustetaan kunnan hakemuksesta ja sen perustamisesta päättää ympäristöministeriö. Kansallisen kaupunkipuiston perustamispäätökseen voidaan kunnan suostumuksella ottaa alueen olennaisten arvojen säilyttämiseksi tarpeellisia määräyksiä. Muut alueen hoidon ja käytön kannalta tarpeelliset määräykset annetaan hoito- ja käyttösuunnitelmassa. Kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelman laatii kunta ja sen hyväksyy ympäristöministeriö. Hoito- ja käyttösuunnitelman valmistelun tulee tapahtua vuorovaikutuksessa niiden tahojen kanssa, joiden oloihin asia saattaa huomattavasti vaikuttaa.

Suomeen on perustettu vuodesta 2001 kahdeksan kansallista kaupunkipuistoa, jotka sijaitsevat Hämeenlinnassa, Heinolassa, Porissa, Hangossa, Porvoossa, Turussa, Kotkassa ja Forssassa. Pinta-alaltaan laa-

jin kansallinen kaupunkipuisto sijaitsee Hangossa (suurimmaksi osaksi merialuetta), laajuudeltaan 2 400 ha. Muut puistot ovat kooltaan 2 200 ja 815 ha:n väliltä. Puistot ovat luonteeltaan kaupunkien keskustoihin liittyvien vesialueiden, viheralueiden ja arvokohteiden muodostamia yhtenäisiä jatkuvia kokonaisuuksia.

Ruotsin lainsäädännössä on myös kansallisen kaupunkipuiston (nationalstadsparken) käsite. Maan ainoa kansallinen kaupunkipuisto (Kungliga nationalstadsparken) sijaitsee Tukholman, Solnan ja Lidingön kuntien alueella (Ulriksdal–Haga–Brunnsviken–Djurgården), ja on kooltaan 2 700 ha.

Tukholman kaupungissa kansallisen kaupunkipuiston rajaaminen ja puistoa koskevien määräysten tulkinta on osoittautunut vaikeaksi. Ympäröivän alueen maankäytölle asetettujen tavoitteiden yhteensovittaminen on jatkuvien tulkintaerimielisyyksien kohteena. Vaikeudet ovat tulleet esille yhden Tukholman merkittävimmän maankäytön muutosalueen (Norra Djurgårdstaden/Royal Seaport) suunnittelun yhteydessä, jossa tehokkaan maankäytön ja kaupunkikuvallisten tavoitteiden soveltaminen puiston vaatimusten kanssa yhteen on ollut erityisen haastavaa.

Valtion puolelta yhteistyötahona toimii Ruotsissa lääninhallitus (länsstyrelse), jonka tulkinnat ovat olleet kaupungin näkökulmasta tiukkoja. Rakennusoikeutta on mm. jouduttu karsimaan esitettyihin kaavaehdotuksiin nähden merkittävästi. Kaupunki on teettänyt osana suunnittelua lukuisia kaupunkipuistoon liittyviä selvityksiä. Valtiolla ei ole taloudellista vastuuta asiassa. Tulkintaerimielisyydet ovat poikineet myös oikeusprosesseja. Yhden aluetta koskevan kaavan osalta alempi oikeusaste on kumonnut valtuuston tekemän päätöksen. Kaupunki on valittanut asiaa edelleen seuraavaan oikeusasteeseen, jossa prosessi on edelleen kesken.

Helsingin viherverkosto

Helsingin viherverkosto koostuu lähes kauttaaltaan asemakaavoitetuista virkistys- ja viheralueista sekä vesialueista. Viheralueina toimivat alueet ovat myös pääosin kaupungin omistuksessa. Viherverkoston rungon muodostavat laajat kiilamaiset viheralueet ns. vihersormet, poikittaiset vihersormia yhdistävät viheryhteydet sekä merialue saarineen. Uudessa yleiskaavassa (Kslk 14.6.2016) virkistys- ja viherverkosto, kaupunkiluonto, kulttuuriympäristöt sekä merellisyys on nähty tärkeiksi Helsingin vetovoimatekijöiksi. Jokaisesta näistä teemasta on tehty oma yleiskaavaan liittyvä teemakarttansa ja niiden kehittämistä ja arvojen säilyttämistä on tarkoitus tutkia kaupunkisuunnitteluvirastossa edelleen alueiden jatkosuunnittelussa. Koko kaava-alueella koskevassa kaava-

määräyksessä on turvattava viherverkoston jatkuvuus, lisäksi kaavassa annetaan määräyksiä kulttuuriympäristö-, maisema- ja luontoarvoihin liittyen.

Yleiskaavan toteuttamisohjelmaan liittyen ja alueiden jatkosuunnittelun pohjaksi on kaupunkisuunnitteluvirastossa jatkettu Helsingin viher- ja virkistysalueiden strategisen kehityskuvan laadintaa. Uusimmassa vaiheessa, Helsingin viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelmassa (VISTRA II), viher- ja virkistysverkoston osia profiloidaan ja niiden keskinäistä hierarkiaa selkiytetään karttaesityksin. Verkoston osalta esitetään tavoitetilä ja linjaukset sen laadun kehittämiseksi. Tärkeimmät viheralueisiin liittyvät kulttuuri- ja luontoarvoalueet on nostettu verkoston vetovoimatekijöiksi. Viher- ja virkistysverkoston kehittämisen periaatteet on tarkoitus tuoda kaupunkisuunnittelulautakunnan hyväksyttäväksi syksyllä 2016. Sen jälkeen erityisesti viherverkoston liittyvään viestintään ja markkinointiin aiotaan kiinnittää erityistä huomiota.

Kansallinen kaupunkipuisto Helsingissä?

Kansallisen kaupunkipuiston perustamista Helsinkiin on esitetty vuoden 2002 yleiskaavan valmistelusta lähtien useita kertoja. Tähän asti ei sen perustamista ole pidetty tarpeellisena ja on esitetty mm. Helsingipuiston kehittämistä kaupungin omana hankkeena vastaten tällä tavoin mahdollisesta kansallisesta kaupunkipuistosta saataviin hyötyihin.

Kansallisen kaupunkipuiston perustaminen antaa päätäntävaltaa alueen kehittämisen ja hoidon osalta kaupungilta ympäristöministeriölle ja kaventaa myös kaupunginvaltuuston roolia kaupungin ylimpänä päättävänä elimenä. Riskinä on kaupungin päätöksenteon hidastuminen ja mutkistuminen. Tämä on nähty ongelmallisena dynaamisen kaupunkikehityksen kannalta sekä alueen hoitoa rajoittavana. Helsinki haluaa määrittellä viheralueidensa käyttötavoitteet ja hoidon periaatteet luovuttamatta hoito- ja käyttöperiaatteiden ohjausta ja määräysvaltaa ympäristöministeriölle. Näin mahdollistetaan parhaiten erilaisten alueiden ja kaupunginosien joustava kehittäminen, aktiivinen vuorovaikuttaminen sekä kansalaisten toiveisiin reagoiminen nopeammin ja määrätietoisemmin.

Helsingin kaupungin tavoitteena on säilyttää keskeiset virkistys- ja viheralueet sekä arvokkaat luonto- ja kulttuuriympäristöt kaavoituksen keinoin. Nykyisellä kaavoitusmenettelyllä ja hallintokuntayhteistyöllä saavutetaan kansallisen kaupunkipuiston arvoja ja kriteerejä vastaava viherverkostokokonaisuus. Viheralueiden arvojen, kuten kulttuuriympäristöarvojen, luontoarvojen ja viheryhteyksien, säilyminen voidaan turvata oikeusvaikutteisilla yleis- ja asemakaavoilla sekä kaupungin eri hallintokuntien ohjauksella alueiden jatkosuunnittelussa.

Kansalliselle kaupunkipuistolle Helsingissä tai Helsingin seudulla on ollut vaikeaa löytää selkeää yksimielistä rajausta. Aikaisemmissa vaiheissa mm. Keskuspuiston ja Helsingin puiston vihersormia on esitetty kansalliseksi kaupunkipuistoksi. Helsingin kuusi vihersormeja muodostavat kukin omanlaisensa puistokokonaisuuden, jotka kytkeytyvät toisiinsa ja merialueeseen muodostamatta kuitenkaan yhtenäisenä jatkuvaa kokonaisuutta. Kansallisen kaupunkipuiston rajauksen tarkka määrittely on nähty ongelmallisena myös kaupunkikehityksen kannalta.

Kansallinen kaupunkipuisto ei pääkaupungin keskeisillä alueilla tuo selaista erityistä tunnettuus- tai imagolisää kuin se pienemmille kaupungeille kiistatta tuo. Helsingin viherverkoston ja sen arvojen tunnettavuuden lisäämistä ja hyödyntämistä osana kaupungin vetovoimaisuuden markkinointia voidaan tehdä myös ilman kansallisen kaupunkipuisto -statusta.

Näistä syistä kansallisen kaupunkipuiston perustaminen Helsinkiin ei ole perusteltua.

Käsittely

06.09.2016 Esittelijän muutetun ehdotuksen mukaan

Rikhard Manninen: Lisätään seuraavat kappaleet kappaleen (9) jälkeen:

Tukholman kaupungissa kansallisen kaupunkipuiston rajaaminen ja puistoa koskevien määräysten tulkinta on osoittautunut vaikeaksi. Ympäröivän alueen maankäytölle asetettujen tavoitteiden yhteensovittaminen on jatkuvien tulkintaerimielisyyksien kohteena. Vaikeudet ovat tulleet esille yhden Tukholman merkittävimmän maankäytön muutosalueen (Norra Djurgårdstaden/Royal Seaport) suunnittelun yhteydessä, jossa tehokkaan maankäytön ja kaupunkikuvallisten tavoitteiden soveltaminen puiston vaatimusten kanssa yhteen on ollut erityisen haastavaa.

Valtion puolelta yhteistyötahona toimii Ruotsissa lääninhallitus (länsstyrelse), jonka tulkinnat ovat olleet kaupungin näkökulmasta tiukkoja. Rakennusoikeutta on mm. jouduttu karsimaan esitettyihin kaavaehdotuksiin nähden merkittävästi. Kaupunki on teettänyt osana suunnittelua lukuisia kaupunkipuistoon liittyviä selvityksiä. Valtiolla ei ole taloudellista vastuuta asiassa. Tulkintaerimielisyydet ovat poikineet myös oikeusprosesseja. Yhden aluetta koskevan kaavan osalta alempi oikeusaste on kumonnut valtuuston tekemän päätöksen. Kaupunki on valittanut asiaa edelleen seuraavaan oikeusasteeseen, jossa prosessi on edelleen kesken.

Palautusehdotus:

Elina Moisio: Asia palautetaan uudelleen valmisteltavaksi siten, että aloitteeseen kansallisen kaupunkipuiston perustamisselvityksen tekemisestä suhtaudutaan myönteisesti. Perustamisselvityksessä tulisi selvittää Helsingille sopivan urbaanin uuden ajan kansallisen kaupunkipuiston kokonaisuus, laajasti ja kattavasti koko Helsingin alueella.

Kannattaja: Eija Loukoila

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esittelijän muutetun ehdotuksen mukaan.

Ei-ehdotus: Asia palautetaan uudelleen valmisteltavaksi siten, että aloitteeseen kansallisen kaupunkipuiston perustamisselvityksen tekemisestä suhtaudutaan myönteisesti. Perustamisselvityksessä tulisi selvittää Helsingille sopivan urbaanin uuden ajan kansallisen kaupunkipuiston kokonaisuus, laajasti ja kattavasti koko Helsingin alueella.

Jaa-äännet: 6

Hennariikka Andersson, Nuutti Hyttinen, Jape Lovén, Matti Niiranen, Risto Rautava, Heta Välimäki

Ei-äännet: 3

Eija Loukoila, Elina Moisio, Osmo Soininvaara

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Suoritetussa äänestyksessä esittelijän muutettu ehdotus voitti äänin 6-3.

30.08.2016 Pöydälle

Esittelijä

yleiskaavapäällikkö
Rikhard Manninen

Lisätiedot

Anna Böhling, maisema-arkkitehti, puhelin: 310 37211
anna.bohling(a)hel.fi